

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної
комісії ХНУРЕ

Ігор РУБАН

« 17 »

03

2025 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти
у 2025 році

Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
(за спеціалізаціями) _____

Освітня програма Економічна кібернетика _____

Протокол засідання приймальної комісії

№ 12 від 17.03. 2025 р.

Голова фахової комісії

Тетяна ПОЛОЗОВА

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Діана РУДЕНКО

Харків – 2025

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма фахового вступного випробування розроблена на основі Програми предметного тесту з економіки та міжнародної економіки єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 11.02.2022 № 153 «Про затвердження Програми предметного тесту з економіки та міжнародної економіки єдиного фахового вступного випробування».

Вступний іспит зі спеціальності містить тестові завдання за розділами:

Розділ 1. Мікроекономіка.

Розділ 2. Макроекономіка.

Розділ 3. Економіка підприємства.

Розділ 4. Система міжнародних економічних відносин.

У межах кожного розділу визначено теми та їх зміст.

РОЗДІЛ 1. МІКРОЕКОНОМІКА

Тема 1.1. Основи економіки. Ефективність використання ресурсів

1.1.1. Предмет і функції економічної науки. Рівні економічного аналізу. Визначення: Макроекономіка. Мікроекономіка. Мезоекономіка. Мегоекономіка.

1.1.2. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Межа виробничих можливостей (крива трансформації). Альтернативна вартість. Економічна ефективність.

1.1.3. Загальнонаукові методи економічного аналізу. Граничний аналіз. Економічні показники. Номінальні і реальні змінні. Поняття нормативної і позитивної економіки.

Тема 1.2. Попит, пропозиція та ринковий механізм

1.2.1. Попит і закон попиту. Аналіз змін попиту та величини попиту. Нецінові визначники попиту.

1.2.2. Суть та види еластичності попиту. Цінова еластичність попиту і загальний виторг виробника. Економічна інтерпретація значень коефіцієнтів різних видів еластичності попиту.

1.2.3. Пропозиція і закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції та величини пропозиції. Нецінові визначники пропозиції. Цінова еластичність пропозиції.

1.2.4. Ринкова рівновага. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Надлишок виробника і надлишок споживача. Вплив змін попиту й пропозиції на рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку.

1.2.5. Прямий і непрямий вплив держави на ринкову рівновагу. Наслідки запровадження максимальних і мінімальних цін. Аналіз впливу непрямих податків, дотацій і субсидій на ринкове становище покупців і продавців. Чисті втрати суспільства.

Тема 1.3. Теорії поведінки споживача

1.3.1. Корисність в економічній науці та проблема її виміру. Функція корисності. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага.

1.3.2. Сутність раціонального вибору споживача. Поняття «рівноваги споживача». Правило рівноваги споживача за умови споживання набору благ.

1.3.3. Криві байдужості (індиферентності) та їх властивості. Коефіцієнт граничної норми заміни (заміщення) благ. Карта кривих байдужості.

1.3.4. Бюджетне обмеження та можливості споживача. Рівновага споживача з позицій порядкового (ординалістського) підходу. Реакція споживача на зміну цін товарів і доходу споживача. Модель (крива) «дохід - споживання». Модель (крива) «ціна - споживання».

Тема 1.4. Теорія виробництва і витрат

1.4.1. Параметри функціонування підприємства як мікроекономічної моделі. Суть виробництва. Технологія виробництва. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором. Закон спадної граничної продуктивності змінного фактора виробництва. Сукупний, середній та граничний продукт, їх взаємозв'язки. Стадії виробництва.

1.4.2. Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива виробничої байдужості (ізокванта): поняття і властивості. Лінія однакових витрат виробництва (ізокоста). Правило рівноваги виробника.

1.4.3. Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат виробництва. Явні і неявні витрати виробництва. Економічний, бухгалтерський і нормальний прибуток.

1.4.4. Постійні, змінні, сукупні витрати виробництва. Середні і граничні витрати виробництва у короткостроковому і довгостроковому періодах. Постійний, зростаючий та спадний ефекти масштабу виробництва.

Тема 1.5. Ринкові структури. Досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція, олігополія

1.5.1. Сутність ринкової структури. Види ринкових структур.

1.5.2. Суть, ознаки та умови функціонування ринку досконалої конкуренції. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Умови рівноваги фірми-досконалого конкурента у довгостроковому і короткостроковому періодах.

1.5.3. Характерні ознаки ринкової структури чистої монополії. Види монополій. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Суспільні втрати від діяльності монополіста. Умови рівноваги монополіста у довгостроковому і короткостроковому періодах.

1.5.4. Характерні ознаки ринкової структури монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція в умовах монополістичної конкуренції. Умови рівноваги виробника у довгостроковому і короткостроковому періодах. Ефективність монополістичної конкуренції. Особливості організації олігопольного ринку. Види олігополій. Економічні наслідки олігополії.

Рекомендована література до розділу 1

1. Вступ до економічної теорії : навч. посіб. / В. С. Михайлов, В. В. Неділько, С. М. Нежива; Київська міська рада, Коледж хореографічного мистецтва «Київська муніципальна академія танцю імені Сергія Лифаря». Київ: Ліра-К, 2024. 143 с.
2. Економікс : навч. посіб. / Луц. нац. техн. ун-т. Луцьк: Галяк Ж. В. [вид.]: Волиньполіграф, 2021. Ч. 1 : Вступ до економікса. Мікроекономіка / Баула О. В. [та ін.]. 2021. 318 с.
3. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка : навч. посіб. / [Н. П. Мацелюх та ін.]; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС Україна, 2018. 297 с.
4. Економічна теорія : підруч. : у 2 ч. / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ: Київ. нац. екон.-торг. ун-т, 2021. Ч. 1 : Мікроекономіка / [В. Д. Лагутін та ін.]; за ред. В. Д. Лагутіна, д-ра екон. наук, проф. 2-ге вид., доопр., перероб. 2021. 395 с.
5. Економічна теорія: мікроекономіка, макроекономіка : підручник / [М. Т. Примачов, Н. М. Примачова, А. Ю. Стахов]. Нац. ун-т «Одес. мор. акад.». Одеса : ОМА, 2022. 385 с.
6. Загородня К. О., Хотєєва Н. В. Дослідження економічної стійкості як основи забезпечення економічної безпеки на мікрорівні. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2024. Вип. 1. С. 7–18.
7. Мікро- та макроекономіка: теорія і практика: підручник / З. І. Галушка, С. В. Бойда, Л. Л. Клевчій; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича: Рута, 2024. 387 с.
8. Мікроекономіка і основи бізнесу : навч. посіб. для студентів спец. 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», 292 «Міжнародні економічні відносини» / [Ф. В. Абрамов та ін.]; за ред. Н. Б. Решетняк; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2023. 267 с.
9. Мікроекономіка : навч. посіб. / [С. В. Васильєв, Є. А. Кобець, О. О. Масляєва]. Дніпро : ДДАЕУ, 2024. 310 с.
10. Мікроекономіка : навч. посіб. / [С. О. Єрмак та ін.]. Одеса : Бондаренко М. О. [вид.], 2023. 191 с.
11. Мікроекономіка : навч. посіб. / С. О. Єрмак, Л. А. Некрасова, Л. В. Фролова, К. С. Зайченко. Одеса : Бондаренко М. О., 2023. 191 с.
12. Мікроекономіка : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 «Економіка підприємства», 071 «Облік і оподаткування», 073 «Менеджмент» / [В. М. Лич та ін.]; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : КНУБА, 2018. 139 с.

13. Мікроекономіка : навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків : УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
14. Мікроекономіка : навчальний посібник. Укл: С. В. Бойда. Чернівці : Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
15. Мікроекономіка : підручник / [А. І. Ігнатюк та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. І. Ігнатюк; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Ліра-К, 2023. 419 с.
16. Петруня Ю. С., Задоя А. О. Економіка: базовий курс : навч. посіб. [6-те вид., переробл. і доп.]. Серія: «Бізнес. Економіка. Фінанси». Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2023. 200 с.
17. Пилипенко В. В., Пилипенко Н. М. Мікроекономіка : навч. посіб. для студентів закл. вищ. Освіти ; Сум. нац. аграр. ун-т. Суми: Сум. нац. аграр. ун-т, 2020. 390 с.
18. Полковниченко С. О. Мікроекономіка в інформаційних схемах : навч. посіб. ; Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів : ЧНТУ, 2017. 279 с.
19. Сторощук Б. Д. Формальна мікроекономіка. Глосарій. Формули. Графіки. Тренувальні вправи : навч. посіб. Чернівці : Друк Арт, 2018. 191 с.
20. Яцюк О. С. Мікроекономіка : навч. посіб. ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 189 с.

РОЗДІЛ 2. МАКРОЕКОНОМІКА

Тема 2.1. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

2.1.1. Основні показники системи національних рахунків та методи їх визначення. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Валовий національний продукт (ВНП). Чистий внутрішній продукт (ЧВП). Національний дохід (НД). Три методи обчислення ВВП.

2.1.2. Індекси цін та їх види. Індекс споживчих цін (ІСЦ). Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Зведення номінального до реального ВВП. Інфлювання і дефлювання.

2.1.3. Кейнсіанські функції споживання і заощадження. Гранична схильність до споживання та до заощадження. Середня схильність до споживання і до заощадження. Чинники споживання та заощадження.

2.1.4. Суть та види інвестицій (валові та чисті; реальні та фінансові; короткострокові та довгострокові; прямі та портфельні; венчурні та безризикові). Автономні та похідні (індуковані) інвестиції. Мультиплікатор інвестицій.

2.1.5. Сукупні видатки. Рівноважний рівень ВВП. Кейнсіанський хрест. Мультиплікатор видатків. Мультиплікатор податків. Інфляційний і рецесійний розриви.

Тема 2.2. Сукупний попит і сукупна пропозиція

2.2.1. Сукупний попит: суть та структура. Цінові та нецінові чинники впливу на сукупний попит. Крива сукупного попиту та її переміщення.

2.2.2. Сукупна пропозиція: суть та чинники впливу. Крива сукупної пропозиції та її переміщення. Сукупна пропозиція в короткостроковому та довгостроковому періодах.

2.2.3. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Тема 2.3. Макроекономічна нестабільність

2.3.1. Діловий цикл та його фази (спад, дно, піднесення, вершина). Причини економічних коливань. Малі, середні та довгі цикли.

2.3.2. Інфляція: суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки. Рівень та темп інфляції.

2.3.3. Антиінфляційна політика: суть та види (активна, пасивна).

2.3.4. Безробіття та його види (структурне, фрикційне, циклічне). Природна норма безробіття. Рівень безробіття.

Тема 2.4. Грошовий ринок та банківська система. Монетарна політика держави

2.4.1. Грошовий ринок та його агрегати.

2.4.2. Попит на гроші. Пропозиція грошей. Простий депозитний мультиплікатор. Рівновага на грошовому ринку.

2.4.3. Монетарна політика: суть, цілі та види (політика «дорогих» і «дешевих» грошей).

Тема 2.5. Фіскальна політика: суть, види (дискреційна та недискреційна). Крива Лаффера

Тема 2.6. Економічне зростання: суть та типи (екстенсивний та інтенсивний). Фактори економічного зростання

Тема 2.7. Людські ресурси та людський розвиток. Сталий людський розвиток. Складові індексу людського розвитку

Тема 2.8. Соціальна економіка та політика

2.8.1. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Види та інструменти соціальної політики.

2.8.2. Державні соціальні стандарти (прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія).

Рекомендована література до розділу 2

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Екон. ф-т. Львів : Апріорі, 2021. Кн. 1 : Вступ до макроекономіки. Макроекономіка / [С. М. Панчишин та ін.] ; за ред. Степана Панчишина, Петра Островерха. 5-те вид., випр. та перероб. 2021. 581 с.

2. Ангелко І. В. Економічна теорія : практикум ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2022. 100 с.

3. Джигора О. М., Довгалюк В. Ю. Сучасний стан макроекономічних показників розвитку національної економіки у період російсько-української війни. *Society and Security*. 2023. № 1. С. 3–10.

4. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Макроекономіка : навч. посіб. / [Н. П. Мацелюх та ін.] ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2018. 429 с.

5. Економічна теорія: мікроекономіка, макроекономіка : підручник / [М. Т. Примачов, Н. М. Примачова, А. Ю. Стахов]. Нац. ун-т «Одес. мор. акад.». Одеса : ОМА, 2022. 385 с.

6. Загоруйко І. О., Петкова Л. О. Макроекономічні моделі: геометричний підхід : навч. посіб. Черкаський державний технологічний університет. Черкаси : Третяков О. М., 2024. 543 с.

7. Козакова О. М., Забарна Е. М. Макроекономіка : підручник. Одес. нац. політехн. ун-т. Херсон : Олді-плюс, 2018. 428 с.

8. Макаренко М. І., Семененко Т. О., Петрушенко Ю. М. Макроекономіка : підручник. 2-ге вид., переробл. Суми : Сумський державний університет, 2021. 307 с.

9. Макроекономіка : навч. посіб. для студентів зі спец. «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / [С. І. Архієреєв та ін.]; за ред. проф. Архієреєва С. І. ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. 215 с.

10. Макроекономіка. Практикум : навч. посіб. / [О. Ф. Івашина та ін.]; Ун-т мит. справи та фінансів. Дніпро : Ун-т митної справи та фінансів, 2019. 55 с.

11. Мікро- та макроекономіка: теорія і практика: підручник / З. І. Галушка, С. В. Бойда, Л. Л. Клевчик; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича: Рута, 2024. 387 с.

12. Молнар О. С., Лангвізер А. М., Васілинець В. О. Макроекономічні показники розвитку національної економіки. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2024. № 10. С. 10–15.

13. Панчишин С. Макроекономіка : навч. посіб.; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Екон. ф-т. 4-те вид., випр. і допов. Львів : Апріорі, 2022. 523 с.

14. Полянський В. О. Формування переліку показників аналізу фінансової безпеки макроекономічних систем в контексті глобалізаційних викликів. *Ефективна економіка*. 2024. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_7_63

15. Садова У., Корицька О. Макроекономіка у задач, формулах, тестах: практикум для самостійної роботи студентів : практикум. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2023. 108 с.

16. Степура Т., Корицька О. Макроекономіка. Практикум для самостійної підготовки студентів до іспиту : практикум. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2023. 107 с.

17. Шинкар В. А., П'ясецька-Устич С. В. Макроекономіка: теорія і практикум : навч. посіб. ; Держ. ВНЗ «Ужгород. нац. ун-т». Вид. 2-ге, допов. і перероб. Ужгород: РІК-У, 2020. 478 с.

18. Яцишина І. В., Буторіна В. Б., Боднарчук Т. Л. Макроекономіка: практикум : навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Ковальчук О. В. [вид.], 2021. 171 с.

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 3.1. Основи функціонування підприємства

3.1.1. Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність та напрями діяльності (маркетингова, управлінська, фінансово-економічна, виробнича, обліково-контрольна, інноваційна).

3.1.2. Види підприємств (за метою і характером діяльності: комерційні та некомерційні; за формою власності: приватні, колективні, комунальні, державні, змішані; за національною належністю капіталу: національні, з іноземними інвестиціями, іноземні, змішані; за масштабами діяльності: великі, середні та малі) та їх об'єднань (асоціація, кооперація, консорціум, концерн, картель, трест, промислово-фінансові групи, холдинги).

3.1.3. Середовище господарювання підприємства: внутрішнє (мікросередовище), проміжне (мезосередовище) та зовнішнє (макросередовище).

Тема 3.2. Структура та управління підприємством

3.2.1. Функції (планування, організація, мотивація, контроль) та методи управління підприємством (організаційні, економічні та соціально-психологічні).

3.2.2. Типи організаційних структур управління підприємствами (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична та дивізійна).

3.2.3. Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства

3.2.4. Техніко-технологічна база підприємства та суспільні форми організації виробництва (концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія і диверсифікація).

Тема 3.3. Планування діяльності підприємства

3.3.1. Планування: сутність та різновиди планів підприємства. Стратегічне, тактичне і оперативне планування: сутність та часові межі.

3.3.2. Бізнес-план: визначення та його розділи (резюме; опис продукції (послуг); маркетинг-план, виробничий план, організаційний план, фінансовий план; оцінка ризиків).

3.3.3. Поняття економіко-математичної моделі та моделювання. Класифікація моделей. Поняття адекватності моделі. Модель «чорної скриньки». Основні етапи побудови економіко-математичної моделі.

3.3.4. Поняття статистичної залежності між змінними. Суть кореляційного зв'язку. Критерії оцінювання статистичної значущості лінійного зв'язку.

Тема 3.4. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства

3.4.1. Основний капітал (необоротні матеріальні активи): сутність, видова структура, знос, амортизація, фондівдача, фондомісткість та фондоозброєність.

3.4.2. Оборотний капітал (оборотні активи): сутність, видова структура, коефіцієнт оборотності та тривалість одного обороту.

3.4.3. Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи: сутність, види та амортизація.

3.4.4. Інновації: сутність, різновиди та інноваційний процес.

Тема 3.5. Витрати та результати діяльності підприємства

3.5.1. Собівартість продукції та кошторис витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати).

3.5.2. Ціна на продукцію (послуги): сутність та функції (обліково-вимірювальна, розподільча та стимулююча). Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані; роздрібні та оптові).

3.5.3. Дохід та прибуток підприємства (валовий та чистий).

3.5.4. Ефект та ефективність діяльності підприємства: сутність та відмінності.

Тема 3.6. Персонал підприємства. Економіка праці

3.6.1. Персонал підприємства, категорії персоналу. Мотивація персоналу: сутність та методи (економічні та неекономічні).

3.6.2. Сутність заробітної плати як соціально-економічної категорії. Номінальна і реальна заробітна плата. Форми оплати праці.

3.6.3. Соціально-трудові відносини на підприємстві: сутність поняття. Суб'єкти соціально-трудових відносин, держава, роботодавці та наймані працівники.

Рекомендована література до розділу 3

1. Вагонова О. Г., Літвінов Ю. І., Горпинич О. В., Нестерова Л. Г., Кукушок О. І. Інтеграція управління бізнес-проектами та аналізу бізнес-процесів для підвищення ефективності підприємств. *Агросвіт*. 2024. № 21. С. 27–35.

2. Гавловська Н. І., Рудніченко Є. М. Управління проектами : навч. посіб. Хмельницький : ХНУ, 2022. 258 с.

3. Геращенко О. Л. Економіка ХХІ: країни, підприємства, людини ; [пер. з рос. М. В. Скоробогатова]. 3-є вид., перероб. і допов. Харків : Фоліо, 2024. 312 с.

4. Господарський кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144): URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
5. Економіка підприємства : навч. посіб. / [В. В. Вірченко та ін.]; за заг. ред.: Г. М. Филок, Л. А. Мартинюк; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Компринт, 2023. 477 с.
6. Економіка підприємства : навч. посіб. / Галина Лема [та ін.]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Навч.-наук. ін-т економіки і менеджменту, Каф. менеджменту і міжнар. підприємництва. Львів : Растр-7, 2023. 120 с.
7. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л. Л. та проф. Кривов'язюка І. В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
8. Економіка підприємства : підручник : [у 3 т.] / [І. А. Дмитрієв та ін.] за наук. ред. канд. екон. наук А. В. Непрана, д-ра екон. наук І. Ю. Шевченко ; Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. Харків : Вид-во Іванченка І. 2024. Т. 1. 537 с.
9. Економіка підприємства : підручник : [у 3 т.] / [І. А. Дмитрієв та ін.] за наук. ред. канд. екон. наук А. В. Непрана, д-ра екон. наук І. Ю. Шевченко ; Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. Харків : Вид-во Іванченка І. 2024. Т. 2. 589 с.
10. Економіка підприємства : підручник : [у 3 т.] [Економіка. Організація. Планування. Управління] / [І. А. Дмитрієв та ін.] за наук. ред. канд. екон. наук А. В. Непрана, д-ра екон. наук І. Ю. Шевченко ; Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. Харків : Вид-во Іванченка І. 2024. Т. 3. 528 с.
11. Економіка підприємства : підручник: у 3 ч. / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі; Держ. торг.-екон. ун-т. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. Ч. 1. 431 с.
12. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі ; Держ. торг.-екон. ун-т. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. Ч. 3. 355 с.
13. Економіка підприємства : практикум / Й. С. Ситник, Г. М. Бойківська, С. Й. Гончар; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Растр-7, 2024. 162 с.
14. Економіка та бізнес-інновації : підручник / [Л. Г. Мельник та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Г. Мельника, д-ра екон. наук, проф. О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2023. 700 с.
15. Економіка та організація виробництва : навч. посіб. / Н. А. Караван, І. М. Чернявська ; Дніпровський державний технічний університет. Кам'янське : ДДТУ, 2022. 396 с.
16. Економіка та управління підприємством: теорія і практика : підручник / І. І. Грибик [та ін.]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Растр-7, 2022. 239 с.
17. Економіка та управління розвитком підприємств: теорія, методологія, практика : колект. монографія / [В. В. Бутрин та ін.]; Центр фінанс.-екон. наук. дослідж. Полтава : Астроя, 2024. 103 с.

18. Економіка і фінанси підприємства : навч. посіб. / І. М. Метошоп [та ін.]; [за заг. ред. І. М. Метошоп] ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу, Каф. приклад. економіки, Каф. фінансів. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2020. 490 с.

19. Економіка підприємства: магістерський курс : навч. посіб. / [А. І. Яковлев та ін.]; за ред. А. І. Яковлева, Л. С. Ларки; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : НТУ «ХПІ», 2019. 511 с.

20. Економіка підприємства : підручник / [Л. Л. Лазебник та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Л. Лазебник ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь: Ун-т ДФС України, 2021. 425 с.

21. Кривов'язюк І. В. Економіка інноваційного підприємства : навч. посіб. ; Луц. нац. техн. ун-т. Вид. 3-тє, перероб. та допов. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2022. 342 с.

22. Крикавський Є. В., Люльчак З. С. Економіка і фінанси підприємств : підручник; Нац. ун-т «Львівська Політехніка». Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 693 с.

23. Куцик В. І., Кліпкова О. І. Економіка і управління підприємствами у схемах і таблицях : навч. посіб. ; Центр спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2020. 315 с.

24. Лазебник Л. Л., Гурочкіна В. В., Слюсарєва Л. В. Економіка підприємства / за заг. ред. Л. Л. Лазебник. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 426 с.

25. Лисак О. І., Андрєєва Л. О., Болтянська Л. О. Економіка підприємства : навч. посіб. ; Тавр. держ. агротехнол. ун-т ім. Дмитра Моторного. Мелітополь : Люкс, 2020. 272 с.

26. Осіпова А. А., Новак І. М., Ревуцька А. О. Розробка стратегічного бізнес-плану та управління проектами для сталого розвитку підприємства. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2024. Вип. 104(2). С. 391–404.

27. Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

28. Про оплату праці: Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 17, ст. 121). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

29. Ситник Й. С., Бойківська Г. М., Гончар С. Й. Економіка підприємства : навч. посіб. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Растр-7, 2023. 259 с.

30. Соломіна Г. В. Економіка підприємства : практикум ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро : Біла К. О. [вид.], 2020. 141 с.

31. Шандова Н. В., Мешкова-Кравченко Н. В., Латкіна С. А. Економіка підприємства : навч. посіб. для студентів закл. вищ. Освіти ; Херсонський національний технічний університет. Херсон : Вишемирський В. С., 2021. 335 с.

РОЗДІЛ 4. СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Тема 4.1. Міжнародна економічна система

4.1.1. Міжнародна економічна система: сутність та її елементи. Міжнародний поділ праці.

4.1.2. Міжнародні економічні відносини, суб'єкти, об'єкти та структурні рівні (підприємства, міждержавний, регіональний, світовий) міжнародних економічних відносин.

4.1.3. Форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля товарами, міжнародна торгівля послугами, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини, міжнародна економічна інтеграція.

Тема 4.2. Міжнародна торгівля товарами та послугами

4.2.1. Теорії міжнародної торгівлі (докласичні теорії міжнародної торгівлі, класичні, неокласичні та альтернативні).

4.2.2. Форми, методи та показники міжнародної торгівлі товарами.

4.2.2.1. Поняття та форми міжнародної торгівлі: традиційна (експорт та імпорт), компенсаційна (зустрічні закупівлі, бартерна торгівля, зворотні закупівлі, промислові компенсаційні угоди), торгівля за кооперацією; торгівля в режимі найбільшого сприяння, преференційна, дискримінаційна.

4.2.2.2. Методи міжнародної торгівлі товарами. Міжнародна торгівля на підставі прямих зв'язків між контрагентами та через організовані товарні ринки (біржі, аукціони).

4.2.2.3. Показники міжнародної торгівлі: 1) обсягові (зовнішньоторговельний оборот; генеральна торгівля; індекс фізичного обсягу зовнішньої торгівлі); 2) результативні (сальдо торговельного балансу; сальдо балансу поточних операцій; індекс стану торговельного балансу; індекс концентрації експорту; коефіцієнт імпоротної залежності країни; індекс «умов торгівлі»); 3) інтенсивності (обсяги експорту, імпорту на душу населення; експортна квота; імпортна квота; зовнішньоторговельна квота; інтенсивність внутрішньогалузевого обміну); 4) економічної ефективності (ефективність зовнішньої торгівлі, коефіцієнт ефективності експорту країни).

4.2.3. Зовнішньоторговельний контракт, види, структура, функції. Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС-2020).

4.2.4. Регулювання міжнародної торгівлі товарами та послугами: тарифні та нетарифні інструменти торговельної політики. Класифікація ЮНКТАД нетарифних інструментів. Макроекономічні ефекти застосування тарифних і нетарифних методів для малої та великої економіки.

4.2.5. Види послуг у міжнародній торгівлі за класифікацією СОТ (ГАТС).

Тема 4.3. Міжнародний рух капіталу

4.3.1. Форми і чинники міжнародного руху капіталу.

4.3.2. Прямі іноземні інвестиції: сутність та форми. Портфельні інвестиції: сутність та інструменти міжнародного портфельного інвестування. Види інвестиційних операцій з цінними паперами (інструменти участі в капіталі, боргові цінні папери).

4.3.3. Міжнародний інвестиційний ринок: сутність, специфіка, структура. Міжнародний ринок акцій. Міжнародний ринок облігацій. Ринок похідних інструментів (форвардні та ф'ючерсні контракти, опціони та свопи).

4.3.4. Інвестиційна привабливість та система показників, що її характеризують. Інвестиційний клімат країни: поняття та головні складові. Інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат України.

4.3.5. Форми та методи міжнародно-правового регулювання інвестиційної діяльності: захист інвестицій, державні гарантії, адміністративна і дипломатична підтримка, страхування інвестицій, уникнення подвійного оподаткування. Інституційне регулювання інвестиційної діяльності: ЮНКТАД, двосторонні, багатосторонні угоди, угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи (TRIMC), угода про захист іноземних інвестицій.

Тема 4.4. Міжнародна трудова міграція. Світовий ринок праці

4.4.1. Поняття міжнародної міграції робочої сили. Зовнішня і внутрішня міграція робочої сили; міжнародна міграція робочої сили: еміграція, імміграція, реїміграція.

4.4.2. Основні причини, напрямки та закономірності міжнародної міграції робочої сили. Міжнародні центри тяжіння робочої сили. Країни походження трудової міграції. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили: країни-реципієнти, країни-донори.

4.4.3. Світовий ринок праці: сутність та специфіка, функції та сегменти. Географічна та галузева структура світового ринку праці. Поняття та форми неформальної зайнятості у світовому ринку праці. Регулювання міжнародної міграції праці: рівні (національний, міжнародний), методи (економічні, адміністративні, інституційні). Міжнародна організація праці в глобальній системі регулювання трудової міграції.

4.4.4. Україна в міжнародних міграційних процесах: наслідки, переваги та загрози. Головні чинники еміграції та країни-реципієнти робочої сили з України.

Тема 4.5. Міжнародне науково-технічне співробітництво

4.5.1. Сутність технологій і міжнародного технологічного трансферу. Форми передачі та захисту технологій. Способи комерційного і некомерційного міжнародного трансферу технологій.

4.5.2. Інституційне регулювання світового ринку технологій: Угода з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності СОТ (ТРИПС), комітет з передачі технології Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ).

4.5.3. Пріоритетні напрями розвитку міжнародного технологічного обміну для України.

Тема 4.6. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини

4.6.1. Валюта: поняття, типи та види. Резервні валюти. Валютний курс та валютне котирування. Фактори впливу на валютний курс. Валютні режими. Паритет купівельної спроможності валют. Валютна система. Типи валютних систем: національна, регіональна (міжнародна), світова. Еволюція світової валютної системи. Європейська валютна система.

4.6.2. Світовий валютний ринок: сутність, функції, структура, суб'єкти. Поняття та види валютних операцій (поточні, валютні операції, пов'язані з рухом капіталу, відкриття та ведення валютних рахунків, неторгові операції, операції із залучення та розміщення валютних коштів, конверсійні операції (угоди з негайною поставкою; строкові: форвардні, ф'ючерсні, опціони з валютою; свопи; валютний арбітраж). Валютне регулювання, його види. Валютна політика та її інструменти (валютна інтервенція, валютний демпінг, дисконтна політика, девальвація та ревальвація, валютні обмеження).

4.6.3. Міжнародний кредит: поняття, функції та форми. Зовнішній борг. Види та показники зовнішнього боргу. Методи та інструменти управління зовнішнім боргом. Інституційне регулювання міжнародних кредитних відносин: МВФ, група Світового банку, Лондонський та Паризький клуби кредиторів.

4.6.4. Міжнародні розрахунки: поняття, форми (документарні (акредитив, інкасо), недокументарні (аванс, платіж на відкритий рахунок, банківський переказ, розрахунки з використанням чеків, векселів, пластикових карток, консигнація) та типи (національною валютою, міжнародною колективною валютою, золотом, клірингові розрахунки). Валютний кліринг: поняття, причини використання, види (за обсягом операцій, за волевиявленням сторін, за способом регулювання сальдо).

4.6.5. Платіжний баланс: поняття, структура (рекомендації МВФ, 6-е видання), фактори впливу та методи врівноваження.

Тема 4.7. Міжнародна економічна інтеграція

4.7.1. Типи міжнародної економічної інтеграції: преференційна зона торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, повна економічна інтеграція. Зона вільної торгівлі України з ЄС як поглиблена та всеохоплююча. Організаційні форми співробітництва Україна-НАТО в економічній сфері.

4.7.2. Економічні ефекти міжнародної економічної інтеграції. Статичні (створення торгівлі, відхилення торгівлі) та динамічні ефекти (вигоди від спеціалізації, ефекту масштабу; зростання добробуту; поліпшення платіжного та торговельного балансів; розвиток структури торгівлі; залучення інвестицій тощо).

Рекомендована література до розділу 4

1. Архієреєв С. І., Волоснікова Н. М., Климова С. О. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини : навч. посіб. для студентів зі спец. «Економіка», «Облік та оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»; за ред. проф. С. І. Архієреєва ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. 233 с.

2. Босак А. О. Планування та організування міжнародної торгівлі інноваційними товарами : навч. посіб. для студентів спец. 292 «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти всіх форм навчання. Львів : Міські інформаційні системи, 2024. 253с.

3. Грабинський І. М., Українець Л. А., Черняга Л. П. Міжнародні економічні відносини: Частина 1: Історія : Навчально-методичний посібник для викладачів / за ред. проф. І.М. Грабинського. Львів : Растр-7, 2023. 138 с.

4. Гуткевич С. О., Корінько М. Д., Сафонов Ю. М. Міжнародна економіка : підруч. 3-є вид., перероблене та доповнене. Вид-во «Діса Плюс», 2021. 428 с.

5. Економіка та міжнародна економіка : навч. посіб. (за Програмою предмет. тесту з економіки та міжнар. екон. єдиного фах. вступ. випробовування) / [уклад. В. І. Куцик та ін.]; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. Львів : Львів. торг.-екон. ун-т, 2023. 423 с.

6. Максименко Я. А. Курс міжнародної економіки: підруч. для студентів зі спец. «Економіка», «Облік і оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Міжнародні економічні відносини»; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2021. 207 с.

7. Менеджмент міжнародного бізнесу : наук.-метод. посіб. для здобувачів ступеня вищ. освіти бакалавра спец. 073 «Менеджмент» / Д. Т. Бікулов [та ін.] ; [за ред. Д. Т. Бікулова] ; Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 374 с.

8. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посіб. з дисциплін «Міжнародна економіка» та «Міжнародні економічні відносини» для студентів спец. 292 «Міжнародні економічні відносини» всіх форм навчання / Босак А. О. [та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. політехніка», Навч.-наук. ін-т економіки і менеджменту, Каф. менеджменту і міжнар. підприємництва. 3-тє вид. Львів : Міські інформаційні системи, 2021. 354 с.

9. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: практикум з дисциплін «Міжнародна економіка» та «Міжнародні економічні відносини» для студентів спец. 292 «Міжнародні економічні відносини» всіх форм навчання / Босак А. О., Григор'єв О. Ю.; [ред. А. О. Босак]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Навч.-наук. ін-т економіки і менеджменту, Каф. менеджменту і міжнар. підприємництва. Львів: Міські інформ. системи, 2024. 256 с.

10. Міжнародна економіка: підруч. для здобувачів ступеня бакалавра за спец. «Економіка» / В. Г. Герасимчук [та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. Г. Герасимчука та д-ра екон. наук, проф. С. В. Войтка; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т ім. Ігоря Сікорського», Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 530 с.

11. Міжнародна інформація: терміни і коментарі: навч. посіб. / Є. А. Макаренко [та ін.]; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка [Навч.-наук. ін-т міжнар. відносин]. 4-е вид., допов. та перероб. Київ: Вадекс, 2022. 535 с.

12. Міжнародні економічні відносини та світова політика. Частина 1: Навчальний посібник / Лютак О. М., Баула О. В., Галазюк Н. М., Зелінська О. М., Корольчук Л. В., Кравчук П. Я., Урбан О. А., Полянська Т. О. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф». 2022. 324 с.

13. Міжнародні економічні відносини, дипломатичний протокол та діловий етикет: термінол. словник: для студентів спец. 292 «Міжнародні економічні відносини» 1-го (бакалавр.) рівня вищ. освіти всіх форм навчання / А. О. Босак, Н. І. Дуляба; Національний університет «Львівська політехніка». Львів: Міські інформаційні системи, 2024. 186 с.

14. Міжнародні економічні відносини: магістерський рівень. Навч. посібник / за ред. П. Г. Перерви, В. О. Черепанової, В. Г. Дюжева. Харків: НТУ «ХПІ», 2024, у 2-х ч; Ч.2. 514 с.

15. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 360 с.

16. Міжнародні економічні відносини: підручник / П. П. Гаврилко, Р. С. Чорний, Н. П. Чорна, А. В. Колодійчук, Т. В. Ярема, Р. А. Крамченко; Державний торговельно-економічний університет, Ужгородський торговельно-економічний інститут. Львів: УТЕІ ДТЕУ, 2024. 185 с.

17. Міжнародні економічні відносини: стан, проблеми та вектори розвитку: монографія [Т. Яровенко, О. Дон, Н. Скрипник, Н. Волошко, А. Ставицька]; / ред.: Т. Яровенко; Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. Дніпро: Біла К. О., 2022. 264 с.

18. Міжнародні стратегії економічного розвитку: практикум для здобувачів вищ. освіти ОС «Магістр» спец. 051 «Економіка» / [уклад.: А. О. Сімахова, Н. В. Коваленко]; Нац. авіац. ун-т. Київ: НАУ, 2022. 35 с.

19. Міжнародні економічні відносини у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності: навч. посіб. для студентів спец. 292 «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня вищ. освіти /

Босак А. О. [та ін.]; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Міські інформаційні системи, 2021. 135 с.

20. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. : [для студентів закл. вищ. освіти] / [Т. В. Орехова та ін. ; за заг. ред. Т. В. Орехової] ; Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса, Екон. ф-т. Вінниця : ТВОРИ, 2019. 321 с.

21. Національний менеджмент в умовах інтеграційних та глобалізаційних викликів : колект. монографія / [В. Л. Гриценко та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Михайлової. Суми : Литовченко Є. Б., 2019. 313 с.

22. Світова економіка та міжнародні економічні відносини : підручник / О. А. Сидоров, Н. О. Фісуненко, Т. В. Альошина; [за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. П. А. Фісуненка] ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро: Арт-Прес, 2023. 398 с.

23. Соціально-економічна діагностика в умовах європейського співробітництва : навч. посіб. / Кузьмін О. Є. [та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Аудиторська група «Західна аудиторська група», 2018. 223 с.

24. Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навчальний посібник / Л. І. Григорова-Беренда, М. В. Шуба. 2-ге вид., випр., перероб. і доп. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 136 с.

25. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: історія, теорія, політика : підручник. Київ : Либідь, 2019. 958 с.

26. Чуніхіна Т., Корж М., Краснощок В. Міжнародна торгівля в умовах глобальних трансформацій. *Зовн. торгівля: економіка, фінанси, право*. 2024. № 2. С. 30–52.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКА ПРИ ПРОВЕДЕННІ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Загальна кількість завдань в тесті – 120. Бланк тестування складається з 30 тестових завдань, що формуються з загальної кількості завдань в тесті. Кількість варіантів бланків – 3.

Тривалість проведення фахового випробування складає 120 хвилин.

Кількість варіантів відповідей у кожному тестовому завданні – 5 (одна відповідь правильна, 4 відповіді не правильні). Вступник має обрати правильну відповідь.

Критерії оцінювання знань вступника відповідно до кількості обраних правильних відповідей з 30 тестових завдань в одному варіанті наведені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Критерії оцінювання знань вступника при проведенні фахового вступного випробування

Кількість правильних відповідей	Оцінка фахового випробування	Кількість правильних відповідей	Оцінка фахового випробування	Кількість правильних відповідей	Оцінка фахового випробування
1	не склав	11	124	21	164
2	не склав	12	128	22	168
3	не склав	13	132	23	172
4	не склав	14	136	24	176
5	100	15	140	25	180
6	104	16	144	26	184
7	108	17	148	27	188
8	112	18	152	28	192
9	116	19	156	29	196
10	120	20	160	30	200